



←← Verchnij Studenýj (Mižhir'ja). Škola, 20. 10. 1928. MÚA, FBV, B 10552

← Praskačka (Hradec Králové). Větrný mlýn u čp. 90, kolem 1910. MÚA, FBV, B 10339

→ Mirovice (Mirovice). Část Dolejší ulice, 9. 8. 1926. MÚA, FBV, B 8433

→→ Telecí (Polička). Kostel sv. Maří Magdaleny se zvonící, 9. 8. 1922. MÚA, FBV, B 10908
In: Kostel na dědině a v městečku, obr. 42



■ Bohumil Vavroušek (25. 6. 1875 Slavětín u Chotěboře – 6. 10. 1939 Praha)

Bohumil Vavroušek, a certified teacher for lower secondary education, was one of the first amateur photographers to systematically create photographic documentation of architectural monuments and rural buildings as soon as the first third of the 20th century.

Vavroušek's interest in ethnography and vernacular architecture was primarily influenced by his visit to the Czechoslovak Ethnographic Exhibition in Prague (1895) and the entire process of its preparation.

The sightseeing trips, he made from 1909 became the basis for several guidebooks and articles accompanied by several photographs of architectural monuments, and comments on the appearance of vernacular buildings. His articles, accompanied by high-quality photographs, attracted the attention of art historians, such as Canon Antonín Podlaha, who published a series *Posvátná místa království českého* [Sacred Places of the Kingdom of Bohemia], to which Vavroušek contributed his photographs. At that time, he also met the young art historian Zdeněk Wirth, who later wrote introductory texts for Vavroušek's publications on vernacular buildings.

Vavroušek tried to gather information for his planned inventory of vernacular buildings by sending out questionnaires, but only ten out of 120 were returned. As a result, he had no choice but to literally wander from village to village in search of individual preserved old buildings. At first, he travelled on foot or by bicycle, carrying a large wooden camera and a rucksack full of glass plates. Later, travels by train and bus had to be supplemented, of course, by walking to locations without such connections. He also drove his own car (from 1930), staying in hotels or with his friends and acquaintances during trips lasting several days.

Vavroušek developed a deep affection for Slovakia after his visit (in 1910, with his friend Adolf Wenig) and returned there several times a year. He worked for Slovakia not only as a long-standing executive of the Czechoslovak Unity but also as the author of the first textbooks for Slovak elementary schools. Vavroušek was equally fascinated by the natural beauty and folk culture of Subcarpathian Ruthenia.

Between 1911 and 1936, Vavroušek created most of his photographic documentation across much of the territory that would later form the Czechoslovak Republic. He published some of his photographs in the magazines *Zlatá Praha*, *Český svět*, and *Světázor*, and later in the illustrated books *Malebné Slovensko* [Picturesque Slovakia] (1920-1923), *Dědina* [The Village] (1925), *Kostel na dědině a v městečku* [The Church in a Village and a Small Town] (1929) and *Církevní památky na Podkarpatské Rusi* [Church Monuments in Subcarpathian Ruthenia] (1929). He also prepared two other large pictorial publications - *Městečko* [The Small Town], featuring photographs from small towns and examples of technical and public buildings, and *Empír v Čechách* [The Empire Style in Bohemia], focused on architectural monuments and rural masonry buildings from the first half of the 19th century. However, neither of these works was published, as no publisher was willing to publish them. The print-ready maquettes, stored in the Archives of the Academy of Sciences, were irreversibly damaged during the 2002 floods.

Another of Bohumil Vavroušek's lifelong interests was the documentation of monuments related to the life and work of national revivalists, writers, and visual artists. He devoted considerable effort to preparing the pictorial *Literární atlas Československý* [The Literary Atlas of Czechoslovakia] (1932, 1938). This major work was preceded by the two-volume pictorial set *České album I. Spisovatelé* [Czech Album I. Writers] and *České album II. Politikové* [Czech Album II. Politicians] (1919). He also served as an editor for several publications dedicated to K. H. Borovský and contributed editorially to publications on J. K. Tyl, K. H. Mácha, F. Tábořský, M. R. Štefánik, J. E. Purkyně, and J. Kořenský. He issued several sets of photographic postcards, primarily depicting scenes from Slovakia (1917, 1920) and people in Slovak folk costumes. Vavroušek's plans to publish monographs of individual towns and *Atlas československých výtvarných umělců* [The Atlas of Czechoslovak Visual Artists], for which he had already gathered the necessary materials, were left unfinished due to his death. *The book Josef Tulka: román života a dílo* [Josef Tulka: A Novel of Life and Work] (1940) was published posthumously.



↑ Štramberk (Nový Jičín). Část města, 6. 9. 1929. MÚA, FBV, B 10052

↓ Sloupnice (Litomyšl). Býv. čp. 329, 7. 7. 1922. MÚA, FBV, B 10558; In: Dědina, obr. 143



BOHUMIL VAVROUŠEK

fotograf



4. Neděle Vlakem do Malduru a pír (Kostel) 277-80
pěšky do Krugu (Kostel ev.) a přes Tóporec
(b. muka) do Podolínce (kaplička, kostel hřb.
zvonice, plot, chalupy) Vlakem do Kežmarku

5. Pondělí Fotografováno v Kežmarku. Koupenny / desky, správa aparátu. Světčina a večere / u Děvečků.
Vlakem do Kežmarku

6. Úterý Hasr spravoval objektiv - ne-
spravil. / Odpoledne do Lubice (chalupy,
kaplička, hospoda)

← Cesta Bohumila Vavrouška na Slovensko a Podkarpatskou Rus v říjnu 1925; ANM, fond Vavroušková Anna, karton 15, zápisník 1925, s. 88

„4. Neděle Vlakem do Malduru (kostel) / pěšky do Krugu (kostel ev.) a přes Tóporec / (b. muka) do Podolínce (kaplička, kostel hřb. zvonice, plot, chalupy) Vlakem do Kežmarku

5. Pondělí Fotografováno v Kežmarku. Koupenny / desky, správa aparátu. Světčina a večere / u Děvečků.

6. Úterý Hasr spravoval objektiv - ne-
spravil. / Odpoledne do Lubice (chalupy,
kaplička / mlýn, hospoda)“

↔ Čimelice (Mirovice). Hrobka Vratislavů z Mitrovic, 9. 9. 1929. MÚA, FBV, B 7109

←← Vlčnov (Uherský Brod). Chalupy, nedatováno. MÚA, FBV, B 10646
In: Dědina, obr. 319

← Starý Postřekov (Domažlice). Jan Ledvína, 8. 7. 1922. ANM, OAE_n10101

→ Durdice (Votice). Usedlost čp. 5 na návsi, 1915. MÚA, FBV, B 12617
In: Dědina, obr. 97



BOHUMIL VAVROUŠEK

fotograf



← Bohumil Vavroušek s přítelem učitelem Bauerem na výletě, kolem 1910.

MÚA, FBV, B 12815.

■ **Bohumil Vavroušek** (25. 6. 1875 Slavětín u Chotěboře – 6. 10. 1939 Praha)

Bohumil Vavroušek, občanským povoláním odborný učitel měšťanských škol, byl jedním z prvních amatérských fotografů, kteří se již v první třetině 20. století systematicky věnovali fotografické dokumentaci architektonických památek i venkovských staveb. Narodil se ve Slavětíně u Chotěboře na Českomoravské vrchovině v usedlosti čp. 2 u prarodičů z matčiny strany a tady žil ve starosvětském prostředí se svojí matkou Annou, rozenou Kařkovou, a sestrou Boženou. Rodina žila v poměrně skromných podmínkách. Jednak proto, že matčino věno propadlo díky neuváženému jednání jejího otce, který bez náležitého úpisu peníze určené na věno půjčil. A také proto, že Vavrouškův otec Václav od rodiny záhy odešel; k rodině se sice na krátko vrátil poté, kdy jej sedmnáctiletý Bohumil vyhledal, odešel však znovu a otec se synem se již nikdy nesetkali.

V dětství utrpěl Bohumil Vavroušek vážný úraz nohy s trvalými následky, které se podařilo zmírnit po dlouhém léčení a díky obětavé péči jeho matky. Obecnou školu navštěvoval v sousední Oudoleni a měšťanskou školu v Chotěboři. Po absolvování učitelského ústavu v Kutné Hoře (1896) působil na obecné škole v Žitelicích u Chlumce nad Cidlinou, potom v místní části Křiváček u Řehenic (1898) a v Pyšelicích (1898). V Žitelicích se seznámil s učitelkou Boženou Zítkovou, oddání spolu byli v pražském kostele sv. Ludmily na Královských Vinohradech (1899). V manželství se narodily tři děti – Jaroslav (1899) a Květoslava (1902), ti zemřeli záhy po narození, a Anna (1904–1992).

Od počátku 20. století působil Bohumil Vavroušek na školách v pražských Vršovicích a na Vinohradech a profesní kariéru ukončil jako ředitel Koleje M. R. Štefánika v pražském Bubenči (1926–1929), kde byli ubytováni výhradně studenti ze Slovenska. Mezi Vavrouškovy životní přátele patřilo mnoho osobností kulturního i politického života meziválečného Československa – Adolf Wenig, Arne Novák, Alois Jirásek, Adolf Kašpar, Antoš Frolka, Joža Uprka, Josef Šejnost a další. O Vavrouškových kontaktech s dalšími osobnostmi svědčí podpisy v návštěvní knize jeho domácnosti.

Vavrouškův zájem o národopis a lidovou architekturu ovlivnila především návštěva Národopisné výstavy československé v Praze (1895) a celé dění kolem jejího příprav. Při prázdninových cestách za stavebními památkami podnikl první delší výlet se skupinou učitelů do tehdejší Haliče (1909) a zážitky z cesty se staly podkladem pro vznik průvodce *Krakov, Lvov, Vělička, Zakopané, Varšava, Čenstochová* (1910). V následujících letech přispěl do vydavatelství Čenka Šulce několika menšími průvodci po západoevropských městech. Z cesty po bývalé Bukovině (1913) publikoval ve *Zlaté Praze* cestopisný článek s několika fotografiemi stavebních památek a zmínil i vzhled lidových staveb a ve stejném roce publikoval několik snímků lidových staveb z Čech v časopisu *Český svět*. Vavrouškovy články doplněné kvalitními fotografickými snímky vzbudily pozornost historiků umění, například kanovníka Antonína Podlahy, který vydával Posvátná místa království Českého a do nich pak Vavroušek přispíval svými fotografiemi. Tehdy se také seznámil s mladým Zdeňkem Wirthem, pracovníkem pražského Uměleckoprůmyslového muzea, který později psal k Vavrouškovým publikacím o lidových stavbách úvodní texty.

Informace k zamýšlenému soupisu objektů lidové architektury se Vavroušek snažil získat formou rozesílaných dotazníků, ale ze 120 se jich vrátilo pouze deset, takže nezbylo než putovat doslova ode vsi ke vsi a vyhledávat jednotlivé zachované staré stavby. Cesty konal nejprve pěšky či na kole, s velkým dřevěným fotoaparátem a s batohem naplněným skleněnými deskami. Později dopravu vlakem a autobusem samozřejmě musel doplnit i pěšími cestami do lokality bez tohoto spojení; jezdil i vlastním automobilem (od 1930), při vícedenních cestách se ubytovával v hotelových zařízeních nebo u svých přátel a známých.

Slovensko si Vavroušek zamíloval už po první návštěvě (1910, spolu s přítelem Adolfem Wenigem) a vracel se tam i několikrát do roka. Pro Slovensko pracoval nejen jako dlouholetý jednatel Československé jednoty, ale i jako autor prvních učebnic pro slovenské lidové školy. Stejně tak Vavrouška nadchly i přírodní krásy a lidová kultura Podkarpatské Rusi.

Největší část své fotografické dokumentace z velké části území, které bylo později ustaveno jako Československá republika, pořídil Vavroušek v letech 1911–1936. Část

snímků publikoval nejprve v časopisech *Zlatá Praha*, *Český svět*, *Světozor* a později v obrazových publikacích *Malebné Slovensko* (1920–1923), *Dědina* (1925), *Kostel na dědině a v městečku* (1929) a *Cirkevní památky na Podkarpatské Rusi* (1929). K vydání připravil ještě další dvě rozsáhlé obrazové publikace – *Městečko*, se snímky z malých měst a snímky technických a veřejných staveb, a *Empír v Čechách*, se snímky architektonických památek a zděných venkovských staveb z první poloviny 19. století. K jejich vydání však již nedošlo, žádné nakladatelství totiž nebylo ochotné publikace vydat; k tisku připravené makety, uložené v Archivu Akademie věd ČR, byly nevratně poškozeny při povodni v roce 2002.

Dalším celoživotním zájmem Bohumila Vavrouška byla dokumentace památek vztahujících se k životu a tvorbě národních buditelů, spisovatelů a výtvarných umělců. Velké úsilí věnoval přípravě obrazového *Literárního atlasu Československého* (1932, 1938), který vydal ve spolupráci s Arne Novákem. Této jeho velké práci předcházelo vydání dvoudílného obrazového souboru *České album I. Spisovatelé a České album II. Politikové* (1919), *Album na památku stých narozenin Karla Havlíčka Borovského* (1921) a *Karel Havlíček Borovský, buditel národa, jeho politický učitel a bojovník za jeho práva a svobodu, Památník Karla Havlíčka Borovského: k stoletým narozeninám neohroženého lidového vůdce, pravého politického buditele a národního mučedníka* (1921). V dalších letech se editorsky podílel na publikacích o Josefu Kajetánu Tylovi, Karlu Hyнку Máchovi, Františku Táborském, Milanu Rastislavu Štefánikovi, Janu Evangelistu Purkyněovi, Josefu Kořenském. V pražských nakladatelstvích vydal několik souborů fotografických pohlednic většinou s obrázky ze Slovenska (1917, 1920) a svým nákladem pak několik pohlednic s fotografiemi osob ve slovenských lidových krajích a pohlednic s fotografií Mikoláše Alěše. Menšími vlastivědnými články přispíval také do *Časopisu českých turistů*. Vavrouškovy plány na vydávání monografií jednotlivých měst a *Atlasu československých výtvarných umělců*, ke kterému měl připraven potřebný materiál, ukončilo jeho úmrtí (1939). Posmrtně vyšla publikace s názvem *Josef Tulka: román života a dílo* (1940).

Obrazové a písemné dokumenty i předměty vztahující se k lidové kultuře z Vavrouškovy pozůstalosti předaly jeho manželka Božena a dcera Anna několika pražským pamětovým institucím – Národní galerii, Památníku národního písemnictví, Národopisnému muzeu (dnes Národopisné muzeum Národního muzea) a České akademii věd a umění (dnes Akademie věd České republiky). Vavrouškova fotografická pozůstalost čítající více než 13 tisíc negativů a 15 tisíc pozitivů je uložena v Masarykově ústavu a Archivu Akademie věd České republiky, fond Fotobírkka Bohumila Vavrouška, a je postupně digitalizována; menší část již digitalizovaných negativů v počtu 1650 kusů je uložena v Archivu Národního muzea, fond Obrazový archiv etnografie.

Soustředěný zájem na stavební památky a zejména na památky lidového stavitelství, vynikající technická úroveň fotografických snímků, poměrně přesná a spolehlivá identifikace a také úspěšné popularizační úsilí – to vše činí z Bohumila Vavrouška mimořádný a ojedinělý zjev v dějinách české a slovenské etnografie i umělecké historie.

Publikace Bohumila Vavrouška: *Krakov, Lvov, Vělička, Zakopané, Varšava, Čenstochová: s 12 ilustracemi a s plány Krakova a Lvova*. Praha: Nakladatelské Družstvo Máje, [1910]. || (s J. F. Chaloupeckým). *Benátky*. Praha: Čeněk Šulc, [1911]. Šulcův stručný průvodce hlavních měst v Evropě 2. || *Brémy*. Praha: Čeněk Šulc, [1911]. Šulcův stručný průvodce hlavních měst v Evropě 3. || *Antverpy*. Praha: Čeněk Šulc, [1912]. Šulcův stručný průvodce hlavních měst v Evropě 1. || *Brusel*. Praha: Čeněk Šulc, [1912]. Šulcův stručný průvodce hlavních měst v Evropě 4. || *Cáchy*. Praha: Čeněk Šulc a spol., [1912]. Šulcův stručný průvodce hlavních měst v Evropě 5. || *Hamburk*. V Praze: Čeněk Šulc a spol., [1912]. Šulcův stručný průvodce hlavních měst v Evropě 7. || *Kolín nad Rýnem*. V Praze: Čeněk Šulc, [1912]. Šulcův stručný průvodce hlavních měst v Evropě 8. || *Ostende*. V Praze: Čeněk Šulc, [1912]. Šulcův stručný průvodce hlavních měst v Evropě 9. || *Terst*. V Praze: Čeněk Šulc, [1912]. Šulcův stručný průvodce hlavních měst v Evropě 11. || *Vzpomínky ze slovenských krajů*.

[Praha: s. n.], **1916**. 18 fot. || *Pražské pomníky I.*, 10 světlotiskových pohlednic. Praha: B. Kočí, **1917**. || *Svěrázové velikonoční gratulace. Zátíší lidového umění*. (*Kraslice moravské, slovácké, ruské a j.*), 10 světlotiskových dopisnic. Praha: B. Kočí, **1917**. || *Čítanka pre ľudové školy s pomocou čítankovej komisie za red. St. Klímy a Kamila Suchého. I., pre 2. a 3. škol. rok*. Praha: Slov. oddel. min. školstva a nár. osvety, **1919**. || *Šlabikár pre ľudové školy*. V Prahe: Štátny knižnosklad, **1919**. || *České album I. Spisovatelé*. V Praze: Česká grafická akciová společnost Unie, **1919**. || *České album II. Politikové [grafika]*. V Praze: nákladem České grafické akciové společnosti „Unie“, **1919**. || *Malebné Slovensko: památky historické a stavitelské, ukázky rázovitých krajů, staveb, umění a života lidu slovenského, krásy přírodní* – *Malebné Slovensko: historické a stavitelské pamiatky, ukázky rázovitých krajov, staviieb, umenia a života ľudu slovenského a prírodnej krásy*. V Praze: nákladem B. Kočího, [1920]. 8 svazků. || *Malebné pohľady zo Slovenska*. Svázok I. VYSOKÉ TATRY – I., 10 neotypických pohľadnic s krátkým popisom. Praha: B. Kočí, **1920**. || *Malebné pohľady zo Slovenska*. Svázok II. VYSOKÉ TATRY – II., 10 neotypických pohľadnic s krátkým popisom. Praha: B. Kočí, **1920**. || *Malebné pohľady zo Slovenska*. Svázok III. TRENČIANSKÉ TEPLICE, 10 neotypických pohľadnic s krátkým popisom. Praha: B. Kočí, **1920**. || *Malebné pohľady zo Slovenska*. Svázok IV. SÚĽOVSKÉ SKALY. POVAŽIE, 10 neotypických pohľadnic s krátkym popisom. Praha: B. Kočí, **1920**. || *BRATISLAVA, hlavné mesto oslobodeného Slovenska*, 10 pohľadov s krátkým popisom. Praha: Hejda & Tuček, **1920**. || *SVETOVÉ KÚPELE PIEŠŤANY*, 10 pohľadov s krátkým popisom. Praha: Hejda & Tuček, **1920**. || *TRENČÍN*, 10 pohľadov s krátkým popisom. Praha: Hejda & Tuček, **1920**. || (ed.) *Album na památku stých narozenin Karla Havlíčka Borovského*. V Praze: Kratochvíl, **1921**. || (ed.) *Karel Havlíček Borovský, buditel národa, jeho politický učitel a bojovník za jeho práva a svobodu*. V Praze: Kratochvíl a spol., [1921?]. || (ed.) *Památník Karla Havlíčka Borovského: k stoletým narozeninám neohroženého politického vůdce, pravého politického buditele a národního mučedníka*. V Praze: Kratochvíl a spol., **1921**. || (ed.) *Čítanka pre ľudové školy. Diel II*, (pre 4., 5. a 6. školský rok). Praha: Slov. oddel. min. školstva a nár. osvety, **1921**. || *SVĚRÁZOVÉ VELIKONOČNÍ GRATULACE*. 10 barevných dopisnic díle fotografií B. Vavrouška. Zátíší lidového umění různých slovanských národů. II. vydání. Praha: B. Kočí, **1922**. || *Čítanka pre ľudové školy. Diel II*, (pre 4., 5. a 6. školský rok). 2. skrăt. a oprav. vyd. Praha: Štátne nakladateľstvo, **1923**. || (s S. Klímou a K. Suchým eds.) *Čítanka pre ľudové školy. Diel I*, pre 2. a 3. školský rok. 3. opravené a rozmnžžené vyd. Praha: Štátne nakladateľstvo, **1924**. || *Dědina: 516 fotografií lidových staveb v republice Československé*. Praha: Vesmír, **1925**. || (ed.) *Josef Kajetán Tyl: český buditel, spisovatel, herec a spoluvůdce národní hymny Kde domov můj: k sedmdesátému výročí jeho smrti*. V Praze: J. Otto, **1926**. || (s S. Klímou a K. Suchým eds.) *Čítanka pre ľudové školy. Diel II*, (pre 4., 5. a 6. školský rok). Třetíe, v podstate nezmenený vydanie. V Prahe: Štátne nakladateľstvo, **1926**. || (s S. Klímou a K. Suchým eds.) *Čítanka pre ľudové školy. Diel I*, (Pre 2. a 3. školský rok). 4., v podstate nezmen. vyd. Praha: Štátne nakladateľstvo, **1927**. || (s M. Novotným) eds. *Almanach Jindy a nyní na jubilejní svatováclavský rok 1929*. V Praze: Zdeněk Nožička, [1928]. || (ed.) *František Táborský: hrst statí a přátelských vzpomínek k jeho sedmdesátce*. V Praze: Bohumil Vavroušek, **1928**. || *Kostel na dědině a v městečku: 615 fotografií církevních lidových staveb v republice československé*. Praha: Kvasnička a Hampel, **1929**. || *Cirkevní památky na Podkarpatské Rusi*. V Praze: Kvasnička a Hampel, **1929**. || (ed.) *Pamiatke Milana Rast. Štefánika*. V Prahe: Štefánikova kolej pre slovenské študentstvo vysokoškolské, **1929**. || s literárním přispěním Arno Nováka: *Literární atlas československý I*. Praha: J. Otto, **1932**. || (ed.) *Album Karla Hynka Máchy k stému výročí básníkovu úmrtí a I. vydání „Máje“ sebral a uspořádal Bohumil Vavroušek*. Úvodní studii napsal Arne Novák. V Praze: Prometheus, [asi 1936]. || (s F. Pátou a J. Veselým) eds. *Čtvrťky: vzpomínky a žertíky Kroužku přátel prof. Jana Voborníka a malíře Adolfa Kašpara*. 4. Chocení: Loutkář, **1936**. || (s A. Novákem a O. V. Hykešem eds.) *Album Jana Ev. Purkyně*. Studie napsali O. V. Hykeš a Arne Novák. V Praze: Prometheus, **1937**. || (ed.) *Dr. Josef Kořenský: životopisná stať a hrst přátelských vzpomínek k jeho devadesátce*. Praha: B. Vavroušek, **1937**. || s literárním přispěním a s úvodem Arna Nováka. *Literární atlas československý II*. Praha: Prometheus, **1938**. 340 obrazových tabulí. || *Josef Tulka: román života a dílo*. V Praze: Topičova edice, **1940**. Topičovy knihy českých osudů. || Pohlednice – *Kroje*

ze *Zem. Podhradí, Kraj trnavský, Kroje z Brezové a Hradište, Mikoláš Alěš* – Nákladem B. Vavrouška na Kr. Vinohradech č. 1154. Místo vydání a datum neuvedeny. || *Městečko* [Připraveno k tisku, nevyšlo.] || *Empír v Čechách* [Připraveno k tisku, nevyšlo.]

Periodika – výběr článků Bohumila Vavrouška: Bukovina. Cestopisný článek s vlastními fotografiemi a fotografiemi npor. L. Vychodila. *Zlatá Praha XXX*. **1913**, s. 501–502, 509–510, 520–522. || Bývalý panenský klášter v Doksanech. *Zlatá Praha XXXIII*. **1916**, s. 201–202. || Hrad Perštýn. *Zlatá Praha XXXIII*. **1916**, s. 502–504. || Starobylý dřevěný kostelík ve Slavoňově. *Zlatá Praha XXXIV*. **1917**, s. 201–202. || Větrné mlýny *Zlatá Praha XXXIV*. **1917**, s. 322, 348, 420. || Dřevěné stavby našeho lidu. *Zlatá Praha XXXIV*. **1917**, s. 576. || Dřevěné stavby lidové v Čechách. *Zlatá Praha XXXV*. **1918**, s. 48, 120. || Dřevěné stavby našeho lidu v Čechách. *Zlatá Praha XXXV*. **1918**, s. 456 (3 foto). || Románský kostelík ve Sv. Jakubě. *Zlatá Praha XXXV*. **1918**, s. 166–167. || Boží muka. *Zlatá Praha XXXVI*. **1919**, s. 14–16, 30–31 (12 foto). || Dřevěné stavby lidové v Čechách. *Zlatá Praha XXXVI*. **1919**, s. 176, 208. || Dřevěné stavby našeho lidu. *Zlatá Praha XXXVI*. **1919**, s. 384. || Obrázky z našeho Hlučínska. *Světozor XXVI*. 25, **1926**, s. 489 || Světozor XXVI, 25, 1926, s. 489 || Typy, kroje a stavby z Čičman v župě Trenčianské. *Světozor XXVII*. 5, **1926**, s. 99 || Obrázky z Kežmarku. *Světozor XXVIII*. 31, **1928**, s. 603–605 || Evangelický kostel v Rimavské Bani. *Světozor XXVIII*. 45, **1928**, s 893–894. || Zámek v Humenném v býv. Zemplínské župě na Slovensku. *Světozor XXIX*. 50, **1929**, s. 1124. || Lidové umění ve službách pietní vzpomínky. *Světotozor XXX*. 4, **1929**, s. 72. || Dřevěné cerkve na Podkarpatské Rusi. *Zlatá Praha XLVI*. **1929**, s. 76–78, 80, 96–98, 100. || Starobylý evangelický kostel ve Štítniku. *Zlatá Praha XLVI*. **1929**, s. 516–518, 520.

Literatura a prameny: BRÁDLEROVÁ, Daniela: Bohumil Vavroušek a reflexe jeho činnosti v soudobém tisku. In: *Osobnosti historické fotografické dokumentace lidové architektury. Sborník referátů ze semináře k 130. výročí narození Bohumila Vavrouška 20. října 2005 v Praze*. Praha: Česká národopisná společnost, 2006, s. 7–9. || TYKAL, Roman: Doplnující výzkum k fotografické dokumentaci lidových staveb v díle Bohumila Vavrouška „Dědina“. *Český lid*. Národopisný časopis – Ethnological journal 82, 3. Praha: Ústav pro etnografií a folkloristiku Akademie věd České republiky, 1995, s. 235–258. || TYKAL, Roman: Vavrouškova fotobírkka. In: *Sborník referátů ze semináře Lidové stavitelství na starých fotografiích. Okresní muzeum ve Vysokém Mýtě 30.–31. 10. 2001*. Vysoké Mýto: Okresní muzeum ve Vysokém Mýtě, 2002, s. 71–78. || TYKAL, Roman: Vodní mlýny, pily a další technické stavby ve fotografické dokumentaci Bohumila Vavrouška. In: *Sborník referátů ze semináře Vodní mlýny, Okresní muzeum ve Vysokém Mýtě 18.–19. 6. 2002*. Vysoké Mýto: Okresní muzeum ve Vysokém Mýtě, 2002, s. 71–75. || TYKAL, Roman: Nevýrobní objekty ve Vavrouškově fotobírce. In: *Vesnické technické památky. Nevýrobní objekty. Sborník referátů ze semináře, Regionální muzeum ve Vysokém Mýtě 12.–14. 10. 2004*. Vysoké Mýto: Regionální muzeum ve Vysokém Mýtě, 2004, s. 68–76. || TYKAL, Roman: Bohumil Vavroušek, dokumentace lidové architektury. In: *Osobnosti historické fotografické dokumentace lidové architektury. Sborník referátů ze semináře k 130. výročí narození Bohumila Vavrouška 20. října 2005 v Praze*. Praha: Česká národopisná společnost, 2006, s. 2–6. || TYKAL, Roman: Slohové ohlasy ve fotodokumentaci venkovského stavitelství Bohumila Vavrouška. In: *Vesnická stavební kultura*. Brno: Masarykova univerzita, 2014, s. 180–184. || TYKAL, Roman: K 140. výročí narození Bohumila Vavrouška (1875–1939). *Národopisný věstník XXXII* (74). Supplementum – Zpravodaj Komise pro lidové stavitelství, sídla a bydlení při České národopisné společnosti. Praha: Česká národopisná společnost za podpory Akademie věd České republiky, v. v. i., 2015, 34–36. || VAVROUŠKOVÁ, Anna: Fotoarchiv spisovatele Bohumila Vavrouška. *Archivní zprávy ČSAV* 3. Praha: Ústřední archiv ČSAV, 1972, s. 53–64.

Bohumil Vavroušek na huculském koníku v Bukovině, 1913.
MÚA, FBV, B 12717



Výstava ke 150. výročí narození Bohumila Vavrouška (1875—1939) a ke 100. výročí vydání jeho stěžejního díla *Dědina*. Dokumentace venkova vytvořená v meziválečném období Bohumilem Vavrouškem je velmi cennou součástí dokumentačního fondu lidových staveb. Cílem výstavy je seznámit s okolnostmi jejího vzniku a zasadit ji do kontextu Vavrouškova fotografického díla. Výběr fotografií zařazených do výstavy zahrnuje starobylé venkovské stavby Čech, Moravy, Slezska, Slovenska a Podkarpatské Rusi, sakrální stavby, fotografie z nevydaných publikací Městečko a Empír v Čechách i fotografie pro Literární atlas československý a Atlas československých výtvarných umělců. ● Výstavu připravila Společnost pro obnovu vesnice a malého města, z. s. (SOVAMM) a Masarykův ústav a Archiv AV ČR, v. v. i..

Exhibition on the occasion of the 150th anniversary of the birth of Bohumil Vavroušek (1875-1939) and the 100th anniversary of the publication of his book *Dědina* [The Village]. The documentation of the countryside created by Bohumil Vavroušek in the interwar period is a very valuable part of the documentation archive of vernacular architecture. The aim of the exhibition is to present the circumstances of its creation and to place it in the context of Vavroušek's photographic work. The selection of photographs in the exhibition includes ancient rural buildings from Bohemia, Moravia, Silesia, Slovakia and Subcarpathian Ruthenia, sacred buildings, photographs from the unpublished publications *Městečko* [The Small Town] and *Empír v Čechách* [The Empire Style in Bohemia], and photographs for *Literární atlas Československý* [The Literary Atlas of Czechoslovakia] and *Atlas československých výtvarných umělců* [The Atlas of Czechoslovak Visual Artists]. ● The exhibition was prepared by the Association for the Renewal of the Village and the Small Town (SOVAMM) and the Masaryk Institute and Archives of the Czech Academy of Sciences.

Výstava Bohumil Vavroušek, fotograf Přednášková budova v areálu vily Štiassni, Hroznová 82/14, Brno
Zahájení výstavy 17. 5. 2025. Výstava potrvá do 31. 8. 2025.
Pořadatel: Společnost pro obnovu vesnice a malého města, z. s. a Masarykův ústav a Archiv AV ČR, v. v. i. ve spolupráci s NPÚ, UOP v Brně
Autoři výstavy: Roman Tykal, Jiří Sýrový
Spolupráce: Helena Beránková, Alena Dunajová, Zuzana Čermáková, Karel Kuča, Vlasta Mádlová, Jiří Škabrada
Překlad anglických textů: Zdeňka Safaříková
Grafický design: Zuzana Sýrová Anýžová
Fotografie a další expozáty: Masarykův ústav a Archiv AV ČR, v. v. i., Archiv Národního muzea Praha, Husitské muzeum v Táboře, Společnost pro obnovu vesnice a malého města, z. s.
Výstava je realizována za finanční podpory Ministerstva kultury ČR.